

8. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page2>.

10. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page6>.

11. Романюк В.В. Заходи забезпечення кримінального провадження щодо неповнолітніх / В.В. Романюк // Вісник ХНУВС. – 2013. – № 3 (62). – С. 114–121.

УДК 343.985:(343.144:343.121.4)(477)

ПАЛЯНИЧКО Д.Г.

ТАКТИКА СПІЛКУВАННЯ АДВОКАТА З ПІДЗАХИСНИМ

Статтю присвячено загальним питанням застосування криміналістичних рекомендацій, тактичних прийомів і методів під час підготовки до спілкування та безпосередньої бесіди адвоката з підзахисним у рамках діяльності адвоката щодо захисту клієнта в кримінальних провадженнях з метою підвищення якості та ефективності захисту як важливого й ефективного засобу здійснення правосуддя, дотримання і закріплення законності та верховенства права.

Ключові слова: адвокат, тактика спілкування, підзахисний, захисник, криміналістичні рекомендації та прийоми, бесіда, підозрюваний, захист прав та інтересів.

Статья посвящена общим вопросам применения криминалистических рекомендаций, тактических приемов и методов при подготовке к общению и непосредственной беседе адвоката с подзащитным в рамках деятельности адвоката по защите клиента в уголовных производствах с целью повышения качества и эффективности защиты как важного и эффективного средства осуществления правосудия, соблюдения и укрепления законности и верховенства права.

Ключевые слова: адвокат, тактика общения, подзащитный, защитник, криминалистические рекомендации и приемы, беседа, подозреваемый, защита прав и интересов.

The article is devoted to general issues of the application of forensic advice, tactics and techniques in preparation for the dialogue and direct talks attorney with his client in the framework of attorney activities on customer protection in criminal proceedings in order to improve the quality and effectiveness of protection as an important and effective means of administering justice, compliance and the strengthening of legality and the rule of law.

Key words: attorney, tactics of communication, defendant, defense counsel, advice and forensic techniques, conversation, suspect, protection of rights and interests.

Вступ. Починаючи з радянських часів, на всіх подальших етапах становлення і розвитку державності незалежної України вдосконаленню гарантій реальної реалізації прав громадян, укріпленню законності та правопорядку відводилось першочергове значення. Так, частина 3 статті 29 Конституції України зазначає, що кожному заарештованому чи затриманому має бути

© ПАЛЯНИЧКО Д.Г. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри криміналістики (Національний університет «Одеська юридична академія»)

невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватись правничою допомогою захисника. Стаття 59 Конституції України вказує, що кожен має право на професійну правничу допомогу, а частина 2 статті 63 Основного Закону регламентує право кожного підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного на захист [1].

Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура, засади організації і діяльності якої визначаються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 5076-VI від 05.07.2012 р. [2]. Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Беручи участь в якості захисників у кримінальних провадженнях на досудовому розслідуванні, адвокати використовують арсенал наданих їм законом засобів та способів захисту. Питанням діяльності адвокатів, підвищення її ефективності присвячені роботи А.Д. Бойкова, Л.Д. Кокорева, Я.П. Зейкана, Т.В. Варфоломеєвої, О.В. Синеокина та ін. Підняті цими вченими проблеми мають велике теоретичне і практичне значення, сприяють підвищенню рівня здійснення правосуддя, виконання адвокатами професійних обов'язків.

Водночас глибоко і всебічно аналізуючи теоретичні та процесуальні аспекти діяльності адвоката-захисника, вчені та практичні працівники по суті обійшли увагою тактичні основи і методiku її здійснення.

Постановка завдання. Метою статті на основі аналізу науково-методичної літератури, практичного досвіду адвокатів, зокрема й особистого, є спроба сформулювати й обґрунтувати концепцію прав адвоката, так само як слідчого чи прокурора, напрацювати криміналістичні рекомендації щодо використання відповідних тактичних прийомів та методів під час підготовки і попередньої бесіди адвоката з підзахисним у процесі досудового розслідування з метою подальшого захисту прав і законних інтересів підзахисного.

Результати дослідження. Зі вступом адвоката у кримінальне провадження незалежно від стадії процесу першою його дією має бути організація повноцінної бесіди із підзахисним. Ігнорування значення цієї бесіди, її формальність може позначитись на результатах усієї подальшої роботи адвоката як захисника.

Бесіда із підзахисним – це спілкування між адвокатом і клієнтом з метою встановлення ділових відносин, вирішення важливих проблем шляхом отримання певної інформації та вироблення правильного підходу. Предметом обговорення під час спілкування адвоката з підзахисним є конкретне кримінальне провадження, інформація та обставини, що його супроводжують.

Первинна бесіда з підзахисним є одним із найскладніших етапів спілкування у роботі адвоката з підзахисним, оскільки значною мірою це експромт, а для експромтів треба мати значний життєвий і професійний досвід, а також величезний запас теоретичних та практичних знань [3, с. 225].

Під час першої бесіди із підзахисним особливо важливо виявити те, що вимагає швидкого вирішення, зокрема: 1) чи немає обставин, що виключають кримінальну відповідальність; 2) чи немає підстав для припинення кримінального переслідування; 3) чи немає невинного спричинення шкоди; 4) чи не вчинено діяння у стані неосудності тощо [4].

Стратегічна позиція адвоката визначається «слабкими місцями» повідомленої підозри, прогалинами в системі доказів слідства. Тактика ж захисту іноді коригується процесуальними порушеннями на досудовому розслідуванні. Формуючись упродовж досудового розслідування, позиція захисту не повинна пристосовуватись до слідства. Свою позицію захисник не погоджує ні з ким, окрім свого підзахисного, боронячи його законні інтереси. Отже, позиція адвоката не повинна суперечити закону – юридичному та етичному [4].

Важливо відзначити, що первісне спілкування адвоката із підзахисним виконує різноманітні функції, що сприяють подальшій ефективній співпраці та якісному захисту прав та інтересів клієнта, а саме: обмін інформацією, формування перспективних заходів, контроль і координація певних дій, вирішення актуальних проблем, пошук і формулювання нових ідей, стимулювання дій у новому напрямку, розв'язання етичних проблем тощо.

Щоб досягти успіху під час первинного спілкування із підзахисним, адвокату необхідно ретельно підготуватись до спілкування, бути уважним і тактовним до клієнта, вміти слухати, враховувати його погляди, думки і докази, стежити за реакцією клієнта, його психологічним станом і відповідним чином корегувати свої дії, висловлювати свої думки точно, логічно і переконливо, створювати атмосферу довіри [3, с. 230], адже, спілкуючись зі своїм клієнтом, захисник може виявитись посвяченим у велику кількість обставин, які мають відношення до справи, особисті таємниці і плани підзахисного. Водночас ч. 2 ст. 65 Кримінального процесуального кодексу України № 4651-VI від 13.04.2012 р. (надалі – КПК України) забороняє допитувати адвоката про обставини, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням функцій захисника. Це створює основу

для повної довіри до захисника і впевненості в тому, що відомості, повідомлені захиснику, не будуть розголошені [5].

Стаття 47 КПК України зобов'язує захисника використовувати засоби захисту, передбачені КПК України та іншими законами, з метою забезпечення дотримання прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого та з'ясування обставин, які спростовують підозру чи обвинувачення, пом'якшують чи виключають кримінальну відповідальність підозрюваного, обвинуваченого [5]. Виконати зазначені в законі вимоги захисник може тільки за умови бездоганного знання своїх процесуальних прав.

Тактика бесіди адвоката з підзахисним у кожному конкретному випадку залежить від багатьох факторів, зокрема: особи підзахисного з її індивідуальними фізичними, психофізіологічними, соціальними характеристиками, рівнем культури та інтелекту; її процесуального статусу на момент бесіди (свідок, підозрюваний, обвинувачений, підсудний); місця, умов та обстановки бесіди (офіс адвоката, слідчий ізолятор, присутність законних представників тощо); характеру підозри; мети бесіди; особистих якостей самого адвоката, його досвіду, кваліфікації, напрацьованих ним власних тактичних прийомів. Однак деякі тактичні елементи мають бути притаманні такій бесіді завжди [6, с. 316]. Так, для того, щоб бесіда була ефективною, слід триматися скромно, але впевнено, не варто говорити уривчасто, адвокат має бути спокійним і чемним, щоб створити психологічно сприятливу атмосферу довіри та доброзичливості, не можна перебивати співрозмовника, різко прискорювати темп бесіди, негативно оцінювати особистість клієнта тощо.

Зазвичай бесіда складається з кількох етапів.

1. Ретельна підготовка.

2. Початок бесіди. Взаємна довіра завжди необхідна, аби досягти поставленої мети шляхом зосередження на реальних потребах, а не на амбіціях. Тому уважно вислухайте клієнта й ставте коректні запитання, це сприяє виникненню щирості, істинності, взаєморозуміння, поваги. Важливим елементом спілкування є взаємний обмін думками та пропозиціями, що дозволяє працювати на перспективу, а не на проміжні результати.

3. Закінчення бесіди. Підсумуйте результати бесіди [3, с. 233].

Підготовка адвоката до бесіди з підзахисним має на меті забезпечення умов для встановлення психологічного контакту з останнім та організації самого захисту. Її обсяг і зміст залежать від багатьох факторів процесуального характеру і фактичних обставин, що склалися на даний момент, тобто від адвокатської ситуації.

Адвокатська ситуація характеризується сукупністю різноманітних умов, які склалися на певний момент здійснення захисту адвокатом свого клієнта, чим пояснюється вибір методів, засобів та ліній здійснення захисту. Ці умови можна класифікувати наступним чином: умови психологічного характеру, умови інформаційного характеру, умови процесуального і тактичного характеру, умови матеріального та організаційно-технічного характеру. Сукупний результат впливу всіх цих умов зумовлює індивідуальність адвокатської ситуації у певний момент здійснення захисту клієнта.

Тактичний прийом – це спосіб дій, який найбільш ефективно забезпечує досягнення захистом поставлених завдань. У цілому тактика захисту складається з певної системи тактичних прийомів, які досить відомі. Але використання цих прийомів є справжнім мистецтвом, яке передбачає уміння їх подачі, певного розміщення і систематизації, що найкращим чином дозволить адвокату виконувати функцію захисту в конкретних адвокатських ситуаціях [4].

Потужним психологічним засобом, який ефективно впливає на співрозмовника, є обстановка, тобто приміщення, де проводитиметься бесіда, – окремих кабінет з усім необхідним для роботи, робочим столом, телефоном, комп'ютером, кріслом для клієнтів, книжковою шафою, заповненою кодексами, довідниками тощо, сейфом. Кабінет обов'язково має бути чистим і охайним.

Якщо до адвоката звернувся родич чи інша особа з проханням про надання правової допомоги у формі захисту особи у кримінальному провадженні, у неї, крім питань оплати праці та покриття інших необхідних витрат, слід намагатися з'ясувати суть справи і процесуальної ситуації, що склалась на момент укладення угоди, необхідні відомості про особу підзахисного (вік, рід занять, стан здоров'я і сімейний стан, риси характеру тощо), а також мотиви звернення за захистом саме до нього як адвоката-захисника. З'ясування останнього з наведених питань є важливим у випадках, коли до адвоката звернулись не за проханням чи за згодою майбутнього підзахисного, а за власною ініціативою. Очевидно, що у таких випадках адвокат має отримати від особи, яка звернулась до нього, письмове підтвердження даного факту, щоб під час побачення із підзахисним пред'явити його для уникнення можливих непорозумінь з приводу укладення угоди та її ініціатора.

На початковому етапі розслідування (під час повідомлення особи про підозру або затримання) адвокат повинен зустрітись із клієнтом негайно до першого його допиту, але для ґрунтовної підготовки до бесіди з ним у захисника виявляється дуже мало часу. Тому адвокат має полишити інші справи, терміново зв'язатись із слідчим, з'ясувати у нього суть підозри, взяти із собою ордер на ведення справи та угоду, необхідні законодавчі акти, а за потреби – і науково-технічні засоби та прибути на місце майбутнього допиту підозрюваного для зустрічі з ним віч-на-віч до його першого допиту [6, с. 314].

Узгодивши з підозрюваним прийняття захисту та будучи процесуально допущеним до участі у справі, адвокат уже як захисник (і знову ж таки до першого допиту підозрюваного) повинен, якщо це можливо, ознайомитись з усіма матеріалами кримінального провадження, право на ознайомлення з якими він має за законом. Тобто у ситуаціях, жорстко обмежених процесуальними строками, адвокат-захисник, за загальним правилом, повинен планувати та готуватись до двох і більше конфіденційних побачень із підзахисним і бесід з ним – до проведення слідчої чи іншої процесуальної дії та після її проведення. Закон з цього приводу жодних заборон не встановлює. У випадках, коли закон чітко регламентує строк проведення слідчої дії, а адвокат-захисник з певних причин не встиг підготуватись до побачення і здійснити його, перевага має надаватися праву підзахисного і захисника щодо умов та конфіденційності такого побачення в силу пріоритетності прав і законних інтересів особи щодо публічних інтересів.

Іншою необхідною умовою підготовки адвоката до бесіди із підзахисним є ознайомлення та докладний аналіз матеріалів кримінального провадження. Під час проведення досудового розслідування лише захисник має право ознайомлюватись із матеріалами, якими обґрунтовується затримання підозрюваного або обрання запобіжного заходу, або повідомлення про підозру. Підозрюваний має право ознайомлюватись з усіма матеріалами кримінального провадження лише після закінчення розслідування. До цього моменту йому відомі лише основні процесуальні документи, зокрема витяг з ЄРДР про реєстрацію кримінального правопорушення, повідомлення про підозру, копії процесуальних документів яких підлягають обов'язковому врученню підозрюваному, а також протоколи слідчих (розшукових) дій за його участю, постанови про призначення експертиз, матеріали та висновки експертиз, з якими слідчий зобов'язаний його ознайомити. Тому адвокат-захисник, щоб предметно та ефективно провести бесіду із підзахисним, обов'язково має попередньо ознайомитись з усіма доступними йому матеріалами кримінального провадження. Це передбачений ст. 221 КПК України [5] законний тактичний прийом, оскільки розголошення захисником без дозволу слідчого своєму підзахисному даних досудового слідства не є їх розголошенням стороннім особам, позаяк обвинувачений є саме тією особою, стосовно якої здійснюється кримінальне провадження, а отже, ці дані повністю його стосуються.

Адвокат повинен знати матеріали кримінального провадження краще, ніж слідчий і прокурор. Тому після кропіткого вивчення всіх матеріалів, зібраних у кримінальному провадженні, що сприяє повному розумінню всієї картини кримінальної справи, захиснику необхідно створити власне адвокатське провадження (досьє) – упорядковану систематизовану сукупність процесуальних та інших документів (їхніх копій, витягів з них, зокрема інформації, зафіксованої технічними засобами), необхідних для виконання функцій захисту [4].

Адвокатське досьє формується поступово з перебігом досудового розслідування кримінального провадження, кожний адвокат визначає для себе спосіб формування досьє залежно від міри складності кожного кримінального провадження, значущості для конкретної справи окремих документів тощо. Безперечно, ідеальним вирішенням питання було б копіювання справи у повному її обсязі. Цього робити закон не забороняє, тому інколи захисники у деяких справах таке практикують. А відомий російський юрист П.С. Пороховщиков радив захисникам: «Перепишіть власноруч усю справу від першого до останнього аркуша ... щоб у судовому засіданні перед вами була така сама справа, яка лежить перед головуючим; за цієї умови ви будете таким самим господарем справи, як і він, а інакше будете іграшкою в його руках» [7, с. 145]. В ідеалі методично це правильно і для підготовки бесіди із підзахисним, але навряд чи здійснено на практиці, особливо у складних кримінальних провадженнях [4].

Інколи для підготовки до побачення та бесіди з підзахисним треба самостійно зібрати ті чи інші документи, які стосуються особи підзахисного, спростовують підозру чи підтверджують версію захисту, щоб спільно дослідити та оцінити їх, вирішити тактичне питання – подавати їх слідчому для приєднання до справи чи не подавати, а якщо подавати, то коли саме.

Нарешті, неодмінною умовою підготовки до бесіди є теоретичне осмислення та підтвердження потрібних питань матеріального і процесуального права у слідчій та судовій практиці. У бесіді зі своїм підзахисним адвокат-захисник має виступати у всеозброєнні як висококваліфікований юрист та ефективно працюючий практик [6, с. 312–315].

Початок бесіди. Спочатку відбувається знайомство, встановлення психологічного контакту, оскільки без взаєморозуміння та взаємної довіри повноцінний захист у кримінальному провадженні не може бути достатньо ефективним. Знайомство адвоката з підзахисним може відбутись за рекомендацією рідних, близьких підзахисного, за ініціативою самого підзахисного з метою укладення угоди про захист його прав і законних інтересів у кримінальному провадженні. У таких ситуаціях ускладнень для встановлення психологічного контакту практично немає, оскільки вже саме звернення до адвоката передбачає довіру до нього і надію, що він справиться із захистом успішно. Тут психологічний контакт встановлює не адвокат із підзахисним, а навпаки, у цій ситуації достатній тактичний крок адвоката – відповісти взаємністю [6, с. 317].

Однак у будь-якому разі адвокат повинен з'ясувати, чого особа очікує від нього, якого результату прагне. Інколи трапляється, що особа, яка перебуває під вартою, хоче мати адвоката як зв'язківця, кур'єра або «посередника» між нею, її близькими чи навіть слідчим, прокурором або суддею. У таких випадках заарештованому слід рішуче заявити, що це не адвокатська професія, і без будь-якого сумніву відмовитись від прийняття на себе захисту, бажано, оформивши відмову в письмовій формі.

Інша справа, коли адвокат вступає у процес як захисник за призначенням і підозрюваний нічого не знає про цього адвоката. У такій ситуації слід під час знайомства повідомити про себе необхідну інформацію (прізвище, ім'я, по батькові, з якого адвокатського об'єднання чи працює індивідуально, хто і з яких підстав його призначив захисником), запропонувати поставити запитання щодо своєї особи і, відповівши на них, з'ясувати, чи бажано особа, щоб захист її інтересів здійснював саме він. Також слід роз'яснити, що у разі згоди адвокат у подальшому провадженні у справі, за загальним правилом, не може відмовитись від захисту. У момент згоди даної особи захист вважається прийнятим.

Однак для поглиблення і подальшого підтримання відносин адвокат у всіх випадках повинен у достатньому обсязі дізнатись про особу підзахисного, його правове та фактичне (доказове) становище у кримінальному провадженні і чи адекватно підзахисний його сприймає. З цієї метою бажано (якщо це не було здійснено раніше та дозволяє процесуальна ситуація) ознайомитись із матеріалами, якими обґрунтовувалось затримання, пред'явлення підозри тощо, зокрема з тими, що стосуються даних про особу, розпитати про це у слідчого для врахування його оцінки підозрюваного незалежно від міри її щирості, провести з підзахисним розмову з цих питань. Також адвокат повинен роз'яснити підзахисному залежно від його процесуального статусу його обов'язки і права, можливі законні шляхи їх реалізації, розповісти про свої процесуальні можливості та наголосити на їх виключно законному характері. Корисно також пояснити підзахисному повноваження слідчого, прокурора, співробітників оперативно-розшукових підрозділів, працівників місця ув'язнення, правила взаємин з ними, а також його права [6, с. 317].

Під час роз'яснення прав підзахисному слід особливо акцентувати на таких правах: мати захисника; на яких умовах, в якому порядку і що підзахисний може вимагати від захисника; давати чи не давати показання та юридичні наслідки цього, роз'яснивши зміст принципу презумпції невинуватості; надавати докази, заявляти клопотання, оскаржувати дії та рішення слідчого, зазначивши порядок такого оскарження; мати конфіденційне побачення із захисником до першого допиту, а після першого допиту – такі самі побачення без обмеження їх кількості та тривалості; права під час призначення і проведення експертиз. Шляхом постановки контрольних запитань адвокат має переконатись у правильному і повному розумінні підзахисним цих основоположних його прав [6, с. 318].

Закінчення бесіди та підбиття підсумків. Володіючи необхідним обсягом інформації, з'ясувавши конкретну процесуальну ситуацію підзахисного та попередньо обговоривши з ним можливі оптимальні шляхи її вирішення, адвокат-захисник має змогу окреслити підзахисному хоча б загальні контури найбільш прийнятної захисної позиції у даному кримінальному провадженні та раціонально спланувати свою подальшу роботу, обговоривши її деталі.

Нерідко буває, що адвокатська позиція захисту змінюється залежно від версії підозри слідства, процесуальної ситуації підзахисного, що обов'язково потребує проведення додаткових бесід адвоката з підзахисним. Тоді предметом бесіди будуть уточнення версії захисту, її доказове забезпечення і тактика поведінки підзахисного й адвоката під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій у досудовому розслідуванні, включаючи висловлення обома своїми міркувань щодо обраної лінії захисту.

Висновки. Отже, дослідивши основні тактичні прийоми та криміналістичні рекомендації щодо підготовки та проведення спілкування адвоката з підзахисним, сподіваємось на підвищення ролі захисника на стадії досудового розслідування у встановленні істини, ефективному захисті прав та законних інтересів підзахисного та, в кінцевому підсумку, подальшому зміцненню законності і верховенства права в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців : [навч. посіб.] / С.В. Шевчук. – 4-те вид., виправ. і доп. – К. : Алерта, 2012. – 428 с.
4. Синеокін О.В. Загальнотеоретичні проблеми адвокатології: [навч.-метод. посіб.] / О.В. Синеокін [Електронний ресурс]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2007. – 108 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України № 4651-VI від 13.04.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
6. Криміналістика. Академічний курс : [підруч.] / Т.В. Варфоломеєва, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.
7. Сергєич П.С. Искусство речи на суде / П.С. Сергєич ; под ред. Е.П. Черкашиной. – М. : Юрид. лит-ра, 1988. – 384 с.

УДК 343.98

ПАТРЕЛЮК Д.А.

**ЮРИДИЧНИЙ ЗМІСТ ВІДНОСИН
ІЗ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНОМУ ПЕРЕСЛІДУВАННЮ**

У статті досліджено юридичний зміст відносин із протидії кримінальному переслідуванню. Визначено, що він включає сукупність юридичних прав та обов'язків суб'єктів протидії та об'єктів, на які вона спрямована (слідчий, прокурор, потерпілий, свідки тощо). Сформульовано залежність між юридичним та фактичним змістом відносин із протидії кримінальному переслідуванню.

Ключові слова: протидія кримінальному переслідуванню, подолання протидії, юридичний зміст, фактичний зміст, діяльність із протидії кримінальному переслідуванню.

В статье исследовано юридическое содержание отношений по противодействию уголовному преследованию. Определено, что оно включает совокупность юридических прав и обязанностей субъектов противодействия и объектов, на которые противодействие направлено (следователь, прокурор, потерпевший, свидетели и др.). Сформулировано зависимость между юридическим и фактическим содержанием отношений по противодействию уголовному преследованию.

Ключевые слова: противодействие уголовному преследованию, преодоление противодействия, юридическое содержание, фактическое содержание, деятельность по противодействию уголовному преследованию.

The article studied the content of the legal sense of relationship to counter prosecution. Determined that it includes a set of legal rights and duties of subjects of counteraction and objects to which it is directed (investigator, prosecutor, victim, witnesses, etc.). Formulated relationship between the legal and the actual content of the relationship to counter the prosecution.

Key words: counteraction to criminal prosecution, overcoming the counteraction, legal content, actual content, activities to counter prosecution.